

# FOAIA ILUSTRATĂ

În Monarchie:  $\frac{1}{4}$  an fl. 1.50; 1 an fl. 6  
În România:  $\frac{1}{4}$  an lei 5.—; 1 an lei 20

Apare în fiecare Duminică

Redacțiunea și Administrațiunea:  
Strada Măcelarilor Nr. 21

Anul I

Sibiu, 18/30 August 1891

Nr. 33

## Un contrar.

Tip dela alegeri. — De E. Hodoș.

(Urmare și fine).

În cercul electoral al nostru sînt douăzeci-și-două de comune: va să zică douăzeci-și-doi de bărbați de încredere ar trebui să fie în cercul acesta de câte-ori e vorba de alegere.

Era vorbă odată aici, în sat la noi, să alegem deputat pre unul, om d'ai nostri, de omenie. Trăesce și acum și nu-l mai spun cu numele. Ni-se dase de altfel pentru el și poruncă mai înaltă, dar' numai pe ascuns.

Încolo să scie, că în unele sate se fac multe de toate: făgădueli, amenințări, uneltiri, trageri pe sfoară, fel și fel de abusuri, numai alegeri libere ba. Deputatul une-ori stă față la alegerea lui, mai ales dacă este și protopop. Înzădar mai zice câte un sfătos d'ai tineri: „Alegătorii au să-și manifesteze voința liber!“ Cine-l ascultă? Destul atât, că se lucrează pe față și pe la spate în fel și chip; se face mai ales o adevărată risipă de rachi, spre bucuria Ovreului... Să dai protest contra alegerii, în asemenea împrejurări, nu prea ajută..., că te strici cu cei mari și tari, și îți faci traiu nesuferit... Las' mai bine așa!

Cum am zis, voiam să ne alegem deputat, și aveam ceva nădejde să reușim; căci după-cum am înțeles, mai mult de jumătate din comunele cercului nostru, de toate douăzeci-și-două la număr cum am spus, votaseră pentru el. Din cei douăzeci-și-doi speram, că cel puțin trei ori patru n'au să se înfățișeze la scrutinare, cam așa se face; sau că li-se vor nimici voturile, ca defectuoase la forma lor, ori te miri ce alte nevoi. Mai era însă și un al doilea candidat, să-i zicem Zaharia Morariu, pentru care votaseră câteva comune cu alegători numeroși. Și mai cu seamă era o comună mare, cea mai poporată în tot cercul, cu mai multe sute de alegători. Comuna aceasta putea să ne trîntească pe deputatul nostru și să aleagă pre domnul Zaharia pomenitul. Eram îngrijat.

Cum s'o dregem?

Dintr'o scrisoare anonimă aflasem un lucru îmbucurător, că în comuna cea mare nu s'ar fi

urmat pe calea cea oablă; între alte multe și mărunte nu s'a observat terminul alegerii deputaților; votaseră în biserică alegători, care nu erau prezenți; protocolul nu s'a încheiat la fața locului; că dl. candidat Zaharia Morariu a dat câteva roate la fața locului se producă bună „impresiune“ asupra alegătorilor, dar' asta s'o las la o parte. Scrisoarea era anonimă, trebuia să mă conving că este și adevărată. Să vedem.

În Duminica hotărîtă pentru scrutinare am plecat d'acasă dimineața cu protocolul nostru în buzunar. Protocolul, pot să mărturisesc fără nici o remușcare, era în toată regula, — din întâmplare. Am pornit pe un drum rău, și după o cale de trei ciasuri într'o hodorogă de căruță, trasă de două gloabe și sus pe capră avînd un nevoieș de vizitiu surd și gușat, — anume l'am ales, — am ajuns pe la opt la locul dorit; m'am dat jos din fundul coșului și așteptam să sosească și domnul comisar, dacă va binevoi.

Am intrat deocamdată în curtea școalei, să ved cine mai e p'acolo. Alți bărbați de încredere din comunele cercului electoral al nostru așteptau și ei, unii tolăniți pe nisce fîn, alții răzimați în băte. Mă dau în vorbă cu bărbății mei; cunosceam pre unul sau doi, dar' pre cel cu pricina nu-l cunosceam. Trag eu cu urechia... îl găsesc în sfîrșit și mă leg de el; era un țeran dintre cei mai bogați din comuna lui. Fac ce fac, îl iau cu mine preste drum la cărcimă, — ce era să stăm cu gîtlejul sec până va veni dl. *comisarăș*, mai bine să înghițim un ciocan de rachi, fiecare pe socoteala lui. Vine Românul cu mine la cărcimă bucuros, și nu se nădăesce, că are să fie tras pe sfoară, de fel.

După puțină vreme îi zic eu:

„Scii dumneata pre cine am vrea noi să alegem?“

„Dacă 'mi-i spune, oi sci...“

„Pre domnul Morariu Zaharia... Noi am votat toți pentru domnul Zaharia Morariu...“

„Apoi, că doară și noi am votat tot pentru domnia sa, dl. Zaharia...“

„Și voi?“

„Și noi!“

„Ei, ce nu spui mai curând?... auzi, auzi, pentru dl. Zaharia... harnic om, cinstit om! Eu gândeam, că voi a-ți votat pentru... (am spus pre al nostru).

„De unde!... Toate voturile, două sute și mai bine, sînt pentru dl. Zaharia Morariu aici la *potrocol*, la mine.

Ne-am pus la o masă și am rămas noi doi, cu două sticlute înainte.

„Noroc bun!“

„S'avem parte!...“

Am tras amîndoi câte una la măsă.

„Bine, mîi nene...“, ȕic eu mai aproape de urechia omului de ȕcredere, „să-ȕi spun ceva... de pe la noi, dar' veȕi sȕ nu o dai mai departe... Scii, cȕ la noi popa n'a adus la cunoscinȕa cu 8 ȕile ȕnainte, cȕ ȕn cutare Duminecȕ se va ȕinȕ sinod parochial pentru alegere... noi am ales aȕa ȕn pripȕ... fȕrȕ multȕ fasolire...“

„Chiar ca la noi!“

„Nu mai ȕice! Și voi a-ȕi ales aȕa... pe furiȕ?“

„Și noi“.

Treaba mergea preste aȕteptare. ȕl ȕndemn mai departe.

„Apoi ascultȕ numai, la noi au votat și de aceia, care au murit demult...“

„Noi asta n'am fȕcut-o; dar' am pus ȕn *potrocol* o mulȕime de alegȕtori, care nu erau ȕn bisericȕ nicȕiri, cȕ unii erau duȕi din sat, ȕncoace și ȕncolo... cine sȕ mai umble dupȕ ei?!“

„Tot acolo ese!... Va sȕ ȕicȕ au votat oameni, care nu erau de faȕȕ... Ca și la noi...“

„D'apoi cum!...“

„Uitasem sȕ-ȕi spun“, ȕic earȕși eu, „cȕ *potrocolul* nostru s'a pecetluit acasȕ undeva pe la popa cu neamurile lui...“

„Și la noi!“ ȕmi rȕspunde omul tot mai curagios și a bȕtut odatȕ cu mȕna 'n mȕsȕ.

„Ean sȕ mai bem. Va sȕ ȕicȕ și la voi s'a ȕncheiat protocolul pe acasȕ?“

„Și la noi!... D'apoi cum?!...“

Eram mulȕumit. Ce sȕ-l mai descos? S'a descusut de sine...

Ne-am sculat, am plȕtit eu cȕrcȕmarului tot... 'Mi-a mulȕumit omul meu și ne-am reȕntors la locul de unde am plecat, ȕn curtea școalei, și am ȕntrat, cu cei-ce mai sosiserȕ, ȕn școalȕ.

Pe la 10 cȕasuri eatȕ și domnul comisar, un domn bȕtrȕn, cu ochelari, și pȕtruns adȕnc de idea, cȕ stȕ cu mult mai presus de opincarii din salȕ. Tocmindu-ȕi ochilarii, ȕncepe a desface ȕncet scrisorile sigilate cu douȕ sigile și a numȕra voturile. Scrisoarea cu pricina, *potrocolul*, ȕmpreunȕ cu scrisoarea mea rȕmaserȕ cele din urmȕ. Cȕnd a desfȕcut pre al lui, el ȕmi trȕgea cu ochiul a voie bunȕ; erau ȕn adevȕr preste douȕ sute de voturi pentru dl. Zaharia Morariu, tocmai d'ajuns... Au strigat unii: Sȕ trȕeascȕ!... Dar' atunci

m'am ridicat eu din bancȕ, și am ȕnceput sȕ povestesc, nu ceea-ce vorbisem la cȕrcȕmȕ cu bȕrbatul de ȕncredere, ci numai ceea-ce aflasem din scrisoarea anonimȕ. Cȕnd am gȕtat de spus, m'am provocat la bȕrbatul de ȕncredere, sȕ spunȕ dacȕ aȕa este, sau nu? Și sȕ veȕi dumneata! Omul prost a ȕnceput sȕ tȕgȕdȕeascȕ... Acum, ȕmi pȕrea rȕu, dar' n'am mai putut sȕ-l cruȕ, cȕ rȕmȕneam de minciunȕ, și am descoperit frumușel tot ce 'mi-a spus el ȕnsuși la cȕrcȕma din sat mai adineaori...

Sȕ-l fi veȕȕt pre sȕrmanul bȕrbat de ȕncredere, te apuca mila... Nu scia cum sȕ mai rȕsuffle... ce sȕ mai apuce cu mȕnile... cum sȕ șeaȕȕ... unde sȕ se ascundȕ... ȕi ȕntelenișerȕ picioarele... vai și amar. Aȕa poznȕ nu mai pȕtișe!... și cu cȕt spuneam mai departe, cu atȕt mai tare rȕdeau cei de faȕȕ cu dl. comisar cu tot, rȕdeau, domnule, de sȕ se prȕpȕdeascȕ ȕn hohote... ȕn sfȕrșit a trebuit sȕ rȕd și eu; astȕȕi cȕnd 'mi-l ȕnchipuesc, ȕmi vine rȕsul earȕ...

Cum s'a fȕcut nevȕȕt, nu-'mi mai aduc aminte, — dar' de bunȕseamȕ nu mȕ va fi binecȕvȕntat.

... Și aȕa s'a nimicit un protocol cu preste douȕ sute de voturi, și am reușit cu deputatul nostru, pre care sȕ-l ȕinȕ Dumneȕeu ȕncȕ multȕ vreme, cȕ este d'aici dintre noi... ȕn sȕnȕtatea lui!...

\*

Seara tȕrȕȕu, dupȕ-ce a adaus la cele de mai sus vre-o alte douȕ drȕcovenii din vieȕȕa lui de creștin ortodox, m'am despȕrșit de voiosul meu prieten, și a douȕ ȕi am plecat din sat. D'atunci nici nu l-am mai ȕntȕlnit. ȕi ȕic și eu: Sȕ-l ierte Dumneȕeu!

## Afrodita.

O povestire din vechia Elada. De Ernst Eckstein. — Traducere din nemșesce.

(Urmare).

Atȕt monarchul cȕt și Melanip erau curioși sȕ afle din rostul lui Acontios amȕnuntele ȕntȕmplȕrilor, prin care a trecut, La o preumblare pe sub platanii uriași din grȕdinȕ povestȕ Acontios, ceea-ce Philostrat doria sȕ scie.

„Mișei de pe vasul soliei milesiane“, astfel ȕși ȕncepȕ tinȕrul sculptor povestirea, „vor fi raportat abunȕseamȕ acasȕ, cum s'a ȕntȕmplat, ca piraȕii sȕ mȕ ducȕ ȕn corabia lor Chalaze. Despre ticȕloșia lor proprie și despre rolul vrednic de plȕns, pre care Miletul a avut ȕn aceastȕ afacere, probabil ȕnsȕ cȕ nimica nu vor fi povestit. Și motivele pentru purtarea piraȕilor vȕ va pune ȕn uimire. Fratele cȕpeteniei lor 'mi-le comunicase aproape imediat dupȕ prinderea mea. Conon mi-tuise pre piraȕi; ȕn contra mea era ȕndreptat atacul neașteptat; eu, Acontios, aveam sȕ fiu de-

lăturat, pentru-că exilarea mea pe insula Rheneia nu-î părea lui Conon destulă garanție pentru totala mea nimicire“.

„Ticălosul!“ țise Melanip pe sub mustețe.

„Și cum de fratele căpeteniei piraților îți spuse toate aceste?“ întrebă Philostrat.

„Mai știu și eu? El mă încredință, că sinceritatea, cu care îmi spusese unuia din senatorii milesieni adevărul în față, îmi ar fi stîrnit conștiința; — și apoi și neașteptata mea încercare să scap: când adevărat mă repeșisem înspre balustradă pentru a mă arunca în mare. Oamenii ca acestia, deși nu recunosc nici o autoritate legală, totuși au un simț înăscut pentru ce e bine și cu dreptate, — și că față cu mișei milesieni eu eram în drept, îmi veți concede și voi. Scurt, ajunsei să văd pe deplin întărit, ceea-ce din început presupuneam fără însă a o putea dovedi: că Conon este, care a țesut toate aceste intrigi în contra mea“.

„Minunat!“ țise Melanip. „Numai cât aceste dovezi puțin ne vor folosi în lipsa de martori. Fratele lui Olbios nu va fi prea aplecat a se înfățișa înaintea tribunalului milesian pentru a depune în contra lui Conon“.

„Tocmai“, țise Acontios.

„Și unde te duseră apoi pirații?“ întrebă principele.

„Mai întei pe insula Lemnos, unde corabia poposi câțeva vreme. Acolo, durere, fratele lui Olbios eși la uscat, pentru a lua parte la o altă expediție îndreptată asupra țermului tracic. Curînd după aceasta vasul Chalaze își reluă cursul și acum se duse în deplinire ceea-ce cugetam să împedec cu ajutorul buneii voințe a acelu om. În Efes, unde ajunserăm după câteva țile, fusei vîndut unui neguțetor de sclavi. Nu-îmi folosi nimic, că-î trântii în nas, că e mișelie și trădare la mijloc. Legea-î da dreptate și opoziția mea obstinată în contra puterii covîrșitoare a nobilului meu stăpîn avî numai rezultatul, că fui aruncat în obezi și astfel tractat, încît să nu-îmi rămîna, decît să mă împac cu soarta, — ear' într'ascuns să pîndesc ocasiunea pentru scăparea mea prin fugă. După trei țile mă cumpără un comerciant bogat, care, stabilit în insula Samos, venise în afaceri la Efes. Acesta mă duse cu sine în capitala insulei și de acolo la țermul nord-ostic, unde în un sin umbros avea o vilă de o rară frumșeță. Cățeva vreme îl servisem cu supunerea unui copil ascultător, pentru a-î face să nu mai bănuiească nimic. Ieri dimineață, tocmai precînd se revîrsa de țiuă, pusei în lucrare ceea-ce de mult plînuiam. Luînd puține provizii, mă furișai la țerm și deslegai una din barcele, care pentru cursele de plăcere ale proprietarilor stăteau în șir legate de stîlpi. Ținta mea era una din insulele corassice, unde credeam să aflu câțiva oameni, care să-îmi ajute să trec

la Halicarnas. Dar' în mijlocul mării mă surprinse furtuna. Trei, patru oare mă luptai cu puterea deserațiunii în contra talazurilor furioase, până-ce în cele din urmă mă părăsiră puterile. Atunci mă pusei, așteptînd moartea, pe fundul barcei și închisei ochii. Eram atît de obosit, încît cu tot sgomotul furtunei, ațipiam pentru cîteva minute, pentru a tresări earăși din somn, de cîte-ori o nouă lovitură srașnică sguđuia luntrița mea. Cătră seară mai făcui o încercare, dar' din nenorocire mi-se frânse una din lopeți. Astfel, chiar și cînd puterea și dibăcia mea ar fi fost de ajuns să mă scape, rămăsei cu totul la discrețiunea elementelor. Atunci, în extrema mea desnădăjduire, îmi înălțai inima în rugăciune ferbinte cătră Afrodita. Îmi părî, că țeița mi-se arată printre nuorii sdrențuiți, — și fața ei avea trăsăturile Cydipei. Un țipet, — și-îmi perdui conștiința. Cînd îmi revenisem în fire, mă văđui la țermul insulei Dracanon în coliba unui pescar“.

„Și Philostrat, stăpînitorul Icariei, te salută cu un „bine ai venit în aceste ținuturi“, țise monarhul. Melanip te numește prietenul seu: atîta ar ajunge pentru-ca și eu să iau parte la soarta ta. Aici poți să crezi și să plămuesci după a inimei plăcere, — și eu, care cunosc aplecările artiștilor, știu, că n'am ceva mai bun să-ți ofer, decît să-ți las terenul liber pentru dezvoltarea neîmpedecată a activității tale artistice. Crede-me, Afrodita, ea însași, a fost, care te-a scăpat din furtună și nevoi, și intru a ei preamărare primul chip, care-l vei tăia în marmoră, ale ei trăsături divine să le înfățișeze. Îndată-ce te vei fi recules, să te apuci de lucru! Cu bustul celei născute din spuma mării vreau să încep șirul chipurilor țeilor din aula mea“.

Acontios îi mulțumî. În adevăr, în răstriștea sa nu era balsam mai alinător, decît tocmai puținta de a crea ca artist.

Îndată în țiuă următoare se și apucă de lucru. Cuprins de o adîncă emoțiune el plămui lutul cel moale și la sfîrșitul sептемănii modelul, după care avea să execute în marmoră chipul țeiței, stătea isprăvit înaintea ochilor sei scaldăți în lacrimi. Era intru toate țeița, precum o visase el încă din copilărie, idealul frumuseței și al grațiilor femeesci: Afrodita, stăpînitoarea țeilor și a oamenilor; — dar' în fiecare trăsătură se cunoșcea și Cydipe, fiica lui Charidemos, ea, pre care cu atîta foc o iubia și pre care cu dor învăpăiat o doria. El nu mai era în stare să desfacă pre cea muritoare de cea nemuritoare; ele se confundau în una; amorul seu și evlavia plină de credință se intrupau în această minunată plămuire. Și dacă vre-un muritor părea vrednic de a-și împodobi casa sa cu acest chip, nu putea fi altul, decît Philostrat, înțeleptul, bunul și dreptul stăpînitor al Icariei. Cydipe, țeița protectoare a acestui palat: nu, aceasta nu era o pângărire,

întocmai cum nu e pângărire aşedarea chipului unui deu în templu.

Chiar şi numai privirea modelului în lut fermecase pre Philostrat. El îmbrăţişă pre tinărul artist şi-l sărută.

„Numai prietenia mea te poate remunera pentru această lucrare de artist“, dîse el plin de bucurie. „Tot ceea-ce mai am e prea puţin“.

Melanip recunoscù prototipul acestei creaţiuni, care impresiona atît de adînc pre Philostrat, dar' tăcù. El vrea să încungiure stîrnirea de nou a durerii, care totdeauna isbucnia, de câte-ori se rostia numele încântătoarei Cydipe. Preotul era de câteva zile abătut şi îngrijat. Credinciosul seu Clitifon îi trimisese scirea la Dracanon, că necurmatele machinaţiuni ale lui Conon n'au rămas fără efect.

Eată ce scria Clitifon:

„Conformându-mă reînoitei tale porunci îţi aduc la cunoscînţă, stăpâne, ceea-ce după a mea părere, este pentru Tine de importanţă să scii.

„De casa ta purtăm grije cu scrupulositate ca şi până aci, trăind în speranţa, că în scurt timp scumpul nostru stăpân va avè putînţa să se reîntoarcă la Milet.

„Dispoziţia poporului, după cât pot eu să o judec, de atunci încoaci nu s'a prea schimbat. Conon, aşa se vede, face tot ce-'i stă în putînţa, ca să susţie oare-care vrăşmaşie în contra Ta, scumpul nostru stăpân.

„Prelungă aceste mai poartă grije şi pentru răspîndirea unei altei faime, ale cărei adevărate elemente nu-ţi vor fi necunoscute; căci o curată invenţie a lui Conon nu va fi; din contră, au fost corăbieri din Icaria aici, care, — deşi cu oare-care contradicteri în amănunte, — o repetară şi o confirmară.

„Că în un punct nu corăspunde adevărului, îmi pare afară de ori-ce îndoială, dacă cumva luminatul meu stăpân nu s'a înşelat în cele-ce privesc pre tinărul Acontios şi pasionata lui iubire.

(Va urma)

## Dilele de sèrbătoare din Haţeg.

Haţeg, 7/19 August 1891.

Dilele de 15—17 August au fost zile de bucurie şi de sèrbătoare nu numai pentru românii din acest ţinut, ci pentru întreg poporul român ardelean. Bravii români din frumoasa şi pitoresca „Valea-Haţegului“ au îmbrăcat haine de sèrbătoare, pentru-că în zidurile oraşelului lor de frunte, Haţeg, li-a fost dat a adăposti de astădată adunarea generală anuală a „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, pre care ei o a împodobit din parte-le' prea frumos cu concert, bal şi mai presus de toate prin o interesantă expoziţiune de obiecte din industria lor de casă. Românii ardeleni cu toţii lăsând pentru câteva momente la o parte necazurile dîlnice, pre care li-le causează lupta grea pentru existenţă, şi-au îndreptat cu bucurie privirile asupra „Văii“, în care s'au plămădit începuturile poporului românesc, fiindcă

acolo fii de ai lor, dintre cei mai aleşi, s'au adunat, pentru-ca dându-şi seama despre lucrarea culturală sèvrîşită în decursul anului, şi venind în contact mai deaproape cu straturi mai largi ale poporului dela ţeară, asemenea povestnicului Anteu, care prin atingerea sa de pămînt dobîndia noue puteri, să dobîndească şi ei nouă tărie şi nouă însufleţire pentru continuarea acestei lucrări în mijlocul fraţilor lor. Am asistat până acum la multe adunări ale „Asociaţiunii transilvane“, la nici una însă n'am vèdut întrunit atâta public şi din toate unghiurile locuite de Români, ca la această adunare: Sibiiul, Braşovul, Blajul, Reghinul, Abrudul, Aradul, Selagiul şi alte ţinuturi ale patriei, Bucurescii, Iaşii, Bèrladul, Ploiescii, Tîrgul-Jiului, Slatina, chiar cea mai tinără fică a regatului român, Dobrogea, şi-au avut reprezentanţi la această frumoasă întrunire, că să nu mai amintesc de bogatul număr de preoţi, învăţători, advocaţi etc. şi de ţeranii şi ţerancele din împregiurime, bètrâni şi tineri, care prin participarea lor au dovedit viul interes ce-l poartă pentru progresul în cultură.

Oaspeţii sosiţi în 15 l. c. cu trenul de seara, în frunte cu biroul Asociaţiunii au fost cu căldură întimpinaţi la gară şi la intrarea în oraş de fruntaşi de ai oraşului în frunte cu primarul dl. A. Bèrsanu, administratorul protopresbiteral ort. or. A. Stanca şi vicarul for. gr.-cat. I. Ianza, ear' convenirea prietenească, adevă „seara de cunoscînţă“ din otelul „Mielul-de-aur“, au contribuit a apropia în veselă petrecere şi frăţie pre cei dela Streiu, Cerna şi Jiu, cu cei dela Cibin, Bèrsa, Tèrnave, Someş, Olt, Aries, Dunăre şi mare.

Festivităţile proprii şi-au luat începutul Duminică în 16 l. c. prin serviţiul divin festiv sèvrîşit în ambele biserici române din Haţeg. În biserica ort. or. părintele protopresbiter şi asesor consistorial Z. Boiu, eminentul orator bisericesc, mănecând dela cuvîntul Apostolului dîlei, în care se accentuează importanţa bunei înţelegeri între fraţi, prin o cuvîntare, în care s'a întrecut însuşi pre sine, dădu mîngăiere parochienilor ort. din Haţeg, rămaşi orfani în cele pastorale în urma morţii prea timpurie a fericitului protopresbiter Ioan Raţiu, şi întemeiat pre înţelesul evangheliei dîlei, atrase luarea aminte asupra scopurilor Asociaţiunii, îndemnând pre toţi să o îmbrăţişeze cu căldură şi iubire în interesul lor propriu. La 11 oare a urmat deschiderea şedinţelor adunării generale a Asociaţiunii în biserica numită, care ocupată până la cel din urmă loc de fruntaşi şi popor, bărbaţi şi femei, bètrâni şi tineri, în haine de sèrbătoare, oferă o privesc, care pre ori-cine trebuia să-l umple de bucurie şi mulţumire. Presidentul Asociaţiunii, dl. G. Bariţiu, bètrânul venerabil cu inima tinără, făcù în cuvîntul de deschidere, în modul seu poporal şi accentuat, o reprivire istorică asupra trecutului Asociaţiunii, arătă greutăţile ce a întimpinat, scopurile ce le urmăreşte, mijloacele de care dispune şi rezultatele dobîndite; dela aceste trecù la arătarea importanţei istorice şi archeologice a Văii Haţegului, accentuând continuitatea petrecerii Românilor în aceste ţinuturi dela colonizarea prin Romani şi până în present. În urmă indigita asupra importanţei adunărilor generale şi, mănecând dela împregiurarea specială, că cu ocaziunea acestei adunări „Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei“ a arangiat şi o frumoasă expoziţie de lucruri de industrie de casă, scoate la iveală importanţa astorfel de expoziţiuni. După un răspuns făcut în numele Hăteganilor de dl. vicar for. I. Ianza s'au prezentat de dl. secretar al II-lea Dr. I. Crişianu raportul comitetului Asociaţiunii despre activitatea din anul 1890, raţiociniul pre acel an şi exhibitele în legătură cu aceste, s'au ales comisiunile pentru censurarea raportului, pentru revisuirea socotelilor, pentru încassări şi înscrieri de membri noi, pentru propuneri, s'au citit telegramele de salutare a adu-



Mireasă grecească.

nării sosite din diferite părți, ear' de închieerea ședinței a rostit membrul comitetului, protopresbiterul și asesorul consistorial Z. Boiu un frumos discurs asupra activității „Academiei române“ din București în cei 25 de ani trecuți ai activității sale.

În ședința a 2-a dela 17 l. c. a citit dl. P. Olteanu, învățător la școala primară din Hațeg, o monografie a orașului Hațeg. Întemeiat pe documente d-sa spune când pentru prima-dată se face amintire de acest oraș, care au fost numirile lui în timpurile trecute, care au fost relațiunile lui confesionale, autonome administrative și de justiție, cum s'au desvoltat instituțiunile sale culturale, vieța socială, starea economică, ce parte a avut la toate aceste înființarea instituțiunii „grănițerilor“ dela urdirea ei și până în prezent, și astfel desfășură înaintea auditorilor un interesant și instructiv tablou despre un oraș românesc în un ținut al patriei per eminentiam românesc. După aceasta au urmat raporturile comisiunilor în legătură cu care s'au luat hotărîrea: ca pe viitor să se organizeze deodată cu sărbările „Asociațiunii transilvane“ și expozițiuni locale de industrie și de agricultură; să se creeze două burse, menite pentru un bărbat și o femeie, care vor să se pregătească pentru ocuparea de catedre învățătorești la școala civilă de fete a „Asociațiunii“; să se urmeze invitațiunii primite dela Blaj, pentru a ține adunarea generală a „Asociațiunii“ în anul viitor în acest oraș. În locul devenit vacant în comitet prin moartea unui membru, s'a ales dl. Ioan Papiu, protopresbiter în Sibiu. Cu un cuvânt de îmbărbătare la lucru și de mulțumită pentru buna primire rostit de presidentul „Asociațiunii“ și un răspuns dat de administratorul protopresbiteral Avram Stanca și învățătorul P. Olteanu, s'a închis ședința a doua și cu ea adunarea generală prezentă.

Alături cu festivitatea oficială a adunării generale a „Asociațiunii“ au mers festivitățile locale, arangiate de bravii Hățegani, pentru mărirea strălucirii acestei adunări, pentru complectarea icoanei culturale, ce o oferă totdeauna o astfel de adunare și pentru distracțiunea oaspeților adunați: expozițiunea, concertul, balul și banchetul. Permiteți-mi, deși cu abatere dela rîndul chronologic, a da câteva amănunte și despre aceste, începînd cu banchetul și sfîrșind cu expoziția, care fiind cea mai importantă parte din arangiările locale, merită o mai deosebită atențiune.

Banchetul s'a ținut Duminecă, în prima și a adunării generale, la oarele 2 d. a. în hotelul orașenesc, participând la 200 de persoane. Nefiind loc pentru toți cei însinuați, doamnele, care se înscrieră pentru a lua parte la banchet, în un avînt de nobilă abnegațiune, renunțară dela locurile lor în favorul bărbaților. Bucatele au fost ca de obicei la astfel de ocațiuni. Cu atât mai mare a fost voia bună, nutrită mai ales prin conversațiunea voioasă și prin numeroasele toasturi, dintre care amintim la acest loc numai pre al presidentului Asociațiunii în sănătatea Monarchului nostru, al dlui asesor Boiu pentru Hățegani și al dlui Dr. V. Lucaciu pentru femeia română.

Balul s'a ținut în seara de 5/17 l. c. fiind cercetat de un public numeros și ales compus din oaspeții veniți mai din depărtare și din cei din împregiurime. Început prin o „horă mare și frumoasă“, la mijloc cu o drăgălașe „Hățegană“ s'a continuat cu un „animo“, cum nu se poate dori mai bine. Toalete au fost elegante și drăgălașe, costumul național, mai ales cel vestit de Argeș și Dolj, dar' și cel pitoresc local, a fost bine reprezentat. În pauza cea mare un juriu instituit anume în persoanele domnișoarei Valeria Popovici din Hunedoara, a domnului Andreiu Cosma din Supur și a domnului Balaș, forestier din Hațeg, a adus la cunoștința publicului prin un frumos discurs al dlui Cosma asupra importanței costumului na-

țional, mai ales la femei, că comitetul „Asociațiunii“ încântat de succesul expoziției arangiate cu ocaziunea acestor frumoase sărbări, a hotărît să dea un premiu de doi napoleoni în aur doamnei sau domnișoarei, care în bal va ave cel mai frumos costum național ardelenesc, lucrat cu mîna sa proprie. Juriul a recomandat pentru premiare pre doamna Victoria Vlad din Orăștie, ear' publicul a aprobat prin vii aclamațiuni propunerea juriului.

Concertul s'a ținut Duminecă seara în 16 l. c. cu următorul program: 1. „Eata diua triumfală“, de W. Humpel, executată de corul „Reuniunii române de cîntări din Hațeg“. 2. „Erinnerung an den Gletschergarten in Luzern“, de Kéler Bela, piesă de piano pentru 4 mîni, executată de dșoarele Elena Popovici și Victoria Vlad. 3. „Credința în primăvară“, de Fr. Schubert, solo pentru voce de bas cu acompaniare de pian, executată de dl. I. Demian și dșoara Maria Popovici. 4. „La Straniera“, pentru violină și pian de Charles Danela, executată de dșoarele Ersilia și Maria Popovici. 5. a) „Inimă de Român“, cor de C. Porumbescu; b) „O brumă a dat“, cor de Mendelssohn, executate de corul „Reuniunii române de cîntări“. 6. „Mozaic național“, pentru violină și pian de A. Kneisel, executat de dl. Corneliu Popovici și dșoara Victoria Vlad. 7. „Concert G.-Moll“, pentru pian de Mendelssohn, executat de dșoara Maria Popovici. 8. a) „Seara de Crăciun“, de F. Holstein, cîntec pentru o voce de bas cu acompaniare de pian; b) „Scii tu mândră“, de G. Dima, cîntec pentru o voce de bas cu acompaniare de pian, executat de dl. I. Demian și dșoara Victoria Vlad. 9. „Symphonie Concert“, trio pentru 2 violine cu acompaniare de pian de Ch. Danela, executat de dl. Corneliu Popovici și dșoarele Ersilia și Maria Popovici. 10. „Trecui Valea“, de I. Mureșianu, executată de corul „Reuniunii române de cîntări din Hațeg“, cu acompaniare de pian de dșoara Maria Popovici. Piesele mai mult aplaudate au fost „Concertul G.-Moll“, solul „Scii tu mândră“ și corurile „O brumă a dat“ și „Trecui Valea“, care cele 3 din urmă, ne mai încetînd aplausele, au fost repetate. Dșoara Maria Popovici, elevă a conservatorului de musică din București, s'a dovedit o abilă jucătoare la pian, care prin verva și simțemîntul, cu care a executat „concertul“ a stors sgomotoase aplause; dl. I. Demian, și el fiu al acestui ținut, cunoscut publicului și din dările de seamă despre concertele „Reuniunii române de cîntări din Sibiu“, s'a dovedit și de astădată cîntăreț dibaciu, care în vocea sa sonoră de bas posedo o neprețuită comoară de încântări; ear' corul reuniunii, compus sub conducerea dlui Corneliu Popovici numai din 20 persoane, prin precisiunea executării și curățenia întonării a dat o frumoasă dovadă despre abilitatea tînerului conducător și despre priceperea musicală și zelul, cu care membrii corului au executat îndrumările lui.

Expoziția: Partea cea mai însemnată la succésul frumos al adunării din estan la „Asociațiunii transilvane“ a avut-o fără îndoială expoziția de obiecte de industria de casă și de lucruri de mână și de artă confecționate de doamne și domnișoare din acest ținut. Deschiderea ei s'a întemplat ceva mai înainte, adecă Joi în 13 l. c., în prezența unui public numeros și ales, prin un interesant discurs al d-nei Susana Popovici, presidenta comitetului local de arangiere. Pentru cazul, că nu-l aveți din altă parte îl alătur aici în copie.\*) După-cum se scie laudabila inițiativă pentru arangierea acestei expozițiuni se datoresece „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei“, în a cărei frunte stă presidenta d-na Ec. Dragits. Stăruințelor reuniunii și ale comitetului de aran-

\*) L-am publicat în numărul premergător al foii.

giare compus din doamnele Susana B. Popovici, Victoria Vlad din Orăștie, Al. Olteanu și din domnul Olteanu, și a altor domni și doamne a succes a aduna o mulțime de obiecte frumoase și interesante din giurul Hațegului, al Orăștiei, al Devei, al Hunedoarei, al Iliei, al Bradului și al Streiului. Toate aceste sînt cu gust arangiate în salele cele doue de jos ale școlii grănițeresci din loc, ear' în sala din etagiu sînt aședate obiectele confecționate de doamnele și domnișoarele clasei mai culte române din comitat, unele obiecte din ținutul Jiului și o casă țerăneasă cu toate ale ei. Dacă în odaia din etagiu sîntem plăcut impresionai de abilitatea și gustul, cu care doamnele și domnișoarele sciu executa diferitele lucruri după modele și conform tehnicii moderne, în odăile de jos admirăm abilitatea și mai mare, ingeniul și gustul țerancei, care fără a fi învățat la școală tehnica lucrului de mână, și fără a fi auđit vr'o teorie despre potrivirea colorilor, execută nu după model desemnat, ci după modelul pururea present în mintea ei, țesăturile cele mai diferite de pânze și postav, covoare, ștergere, chindisituri și cusături cu forme clasice în desemn și în potrivirea colorilor. Cu deosebire interesante sînt diferitele părți de îmbrăcăminte națională, obicinuită în ținutul Hațegului, pentru-că în ele se oglindează nu numai bărbăția, abilitatea și gustul țerancei române, ci sînt adevărate comori de studiu din punct de vedere artistic istoric și etnografic. Aceste piese au și fost, care au atras mai mult atențiunea publicului român și al celui străin, care a cercetat expozițiunea. Multe din ele ar merita să fie conservate ca obiecte de studii, ca modele pentru tehnica modernă și ca modele mai ales pentru lucrul de mână în școlile noastre de fete. Îmi aduc aminte că în urma expoziției din Sibiu și pe timpul începerii activității școlii civile de fete a „Asociațiunii transilvane“ s'a făcut oarecare propunere și dispoziții în această direcțiune. Bine ar fi, dacă acest lucru nu s'ar da uitării, căci numai folos am pute trage cu toții din el!

Cu ocaziunea vizitării expozițiunii prin membrii adunării generale a „Asociațiunii“, întemplată Duminecă, după banchet, s'a făcut după un frumos discurs introductiv al presidentului „Asociațiunii“, și premiarea acestora, care s'au distins prin frumșea lucrurilor expuse și confecționate de ele. Următoarele sînt, căror s'a distribuit premiile principale: Maria Voinescu din Păucinesci; Sofia Agliceriu din Bouțarul-de-jos, Anuța Hică din Cărnești, Minerva Bugurean, Samflra Petrescu din Bărești, Safta Curteanu din Hunedoara, Maria Igrul din Cămpuri, Anuța Popa din Bărești, Marișca Pavelariu din Poeni, Raveca Hirnea din Galați, Ilinca Pascoane din Streiu, Maria Bratu din Vițel, Eva Onescu din Răchitova, Teresia Costea din Băești, Salomia Vlad din Turdas, Eva Bora din Corăești, Teresia Munteanu din Săncraiu, Valeria Chitidean din Nădăștia-superioară ș. a. Expoziția va mai rămâne deschisă până la 20 August la ameađi. Nu putem decât se recomandăm ori-cui să se folosească de ocaziune și se viziteze această frumoasă expoziție.

Venitul curat în favorul fondului „Asociațiunii“ a fost dela concert 157 fl., dela bal 178 fl. v. a. Astfel atât stimabilii confrăți hațegani ca primitori de oaspeți, cât și publicul care a participat la frumoasa adunare generală din Hațeg și la sêrbările împreunate cu ea, vor fi pe deplin mulțumiți cu rezultatul material al sêrbărilor, dar' mai ales și mai presus de toate, de succesul moral. \*)

\*) Mulțumind acelor doi st. domni, care au binevoit a ne trimite câte un raport despre „adunarea genrală a Asociațiunii“ și regretând că spațiul îngust al foii noastre nu ne-a permis a publica amêndouê rapoartele în extenso, le-am combinat în una, întregindu-le împrumutat. Sperăm, că aceasta nu va fi spre supărare. Red.

## Biserica, școală, educațiune.

— Dar: Doamna Joe Hortsmann din Feldioara cu surorile sale Catinca Tomescu, Carolina Murășianu și Maria Popovits din Bucuresci, din pietate cătră părintele lor Radu Ioanovits Zugravul, fondatorul bisericii din comuna bisericească Apața, au hotărît a reconstrui pe spesele lor biserica, presentând spre acest scop planul și preliminarul de spese consistorului arhidiececan ort. or. spre aprobare. Spesele reconstruirii sînt preliminate cu 3672 fl. 67 cr. Consistorul le-a exprimat generoaselor dăruitoare viaa sa mulțumire, după-cum spune „Telegraful Român“. — În aceeași foae cetim, că parochul ort. or. din Berii Samuil Popovici a dăruit bisericii din această comună casa sa proprie cu menirea, ca după moartea lui se servească de casă parochială. Tot dînsul a mai dăruit pentru protopresbiteratul ort. or. al Orăștiei suma de 1000 fl. v. a. cu menirea de a se ajutara cu stipendii tineri de confesiunea ort. or. română din acest protopresbiterat.

## Literatură și sciință.

— Istoria bisericească, compusă de Calistrat Coca, profesor la școala ort.-or. din Cernăuți va eși încurênd de sub tipar în editura fondului religios ort.-or. Această carte se va tipări după-cum spune „Candela“ în o edițiune de tot mică. Avis pentru cei-ce doresc să aibă această carte, a cărei lipsă a fost foarte mult simțită. — Au apărut în editura H. Zeidner din Brașov: I. Dogariu D.: „Noul Abecedar ilustrat“ partea I., întocmit pe basa cuvintelor normale pentru anul I. de școală. Prețul unui exemplar legat 15 cr. 2. Partea a II-a pentru anul II. de școală. Prețul unui exemplar legat 18 cr. 3. „Conductor practic“ la aplicărea „Noului Abecedar ilustrat“. Prețul unui exemplar 12 cr. — Zaharia G.: „Carte de cetire“ pentru școlile primare române, prelucrată după mai mulți autori cu mai multe ilustrațiuni: Partea I. pentru anul III. de școală. Prețul unui exemplar legat 24 cr. Partea II. pentru anul IV. de școală. Prețul unui exemplar legat 28 cr. — Un album al României. Pictorul Al. Antoniu, după-cum împărtășesc diarele bucurescene, va publica încurênd un „Album al României“, care va cuprinde: Toate monumentele istorice; toate orașele; vederi și costumi naționale din toate districtele; clădirile publice, principale și particulare; ruinele cetăților vechi și locuri istorice; domeniile coroanei. Albumul va conține 1500 de icoane. Guvernul a promis un ajutor dlui Antoniu. — „Pedagogul Român“. Organ pentru trebuințele învățătorilor. Apare odată pe lună în Reșița cu conlucrarea mai multor învățători și amici ai învățătorilor. Redactor: Ioan Simu. Anul V. Nr. 1 pe Iulie 1891 are următorul cuprins: Cătră p. t. lectori. De redacțiune. — Epistolă deschisă. De At. Marienescu. — Școala și progresul. — Fröbel. — Din vieța învățătorilor și școlară; Reșița, Arad. — „Um die Erde“ este titlul unui volum de 300 pagine, publicat de dl Dr. W. Rudow, cunoscutul traducător de versuri românesci. În acest volum se cuprinde o bogată colecție de poesii luate din toate limbile culturale, care toate îi sînt bine cunoscute. Cartea cuprinde deci și traduceri din românesce. Și anume: V. Alexandri: „Ghioaga lui Briar“, 23 pagine cu probe din Bolintean și din Eminescu: Prelungă plopii fără soț, care în nemțește este așa:

So oft zu deinem Hause schlich  
Ich einsam wie gebannt;  
Die Nachbarn alle kannten mich,  
Du hast mich nicht gekannt.

Cei care se interesează de modul cum literatura noastră se presentă în limbi străine vor afla fără îndoială deosebită mulțumire citind această carte.

## Teatru, muzică și arte preste tot.

— Concert în Arad au arangiat frații: Iacob Murășianu, actualul profesor de muzică dela scoalele centrale române din Blaj, și Traian Murășianu. Raporturile de diare laudă precisiunea și arta, cu care a fost executat programul, care a fost următorul: 1. „Olteanca“, solo pentru piano, de I. Murășianu; 2. „Aria din Carmen“, de Bizet, solo pentru voce de bariton, executată de Traian Murășianu; 3. a) „Român verde ca stejarul“, b) „Capriciu“, pentru piano, executat de Iacob Murășianu; 4. a) „Mândruliță dela munte“, de Ștefănescu; b) „Ochi albaștri“, de Denza, solo pentru voce de bariton, executată de Traian Murășianu; 5. „Doina“, solo pentru piano, de Iacob Murășianu; 6. a) „Un Ballo în Maschera“, de G. Verdi, aria cea mare; b) „Retrași de ochii lumii“, de P. Mezetti, pentru voce de bariton, executată de Tr. Murășianu.

## Cronica săptămânii.

— Aflându-se corpurile legiuitoare ale Ungariei în vacanță interesul public nu mai e atras în prima linie de desbaterile din cameră, ci se îndreaptă asupra altor cestiuni. Totuși valurile provocate prin desbaterile din urmă din cameră asupra proiectului de reformă a administrației și asupra afacerii Ugron-Uzelac încă nu s'au liniștit. Guvernamentalii și opoziționalii își dispută cu mult foc unul altuia învingerea și mai ales partidul independenței a folosit ocaziunea de a discredita în țeară pre partidul contrar prin punerea pe scenă a dictatorului de odinioară Kossuth, Deputatul Helfy s'a adresat lui Kossuth cu o scrisoare pentru a-i afla părerea asupra deslegării cestiunii proiectului de reformă administrativă, și bătrânul exilat i-a răspuns laudând partidul independenței, care poate fi mândru de lucrarea sa parlamentară de până acum, prin care a reușit a face imposibilă legea proiectată. Totodată observă, că succesul de până acum mișcându-se mai ales pe terenul negațiunii, de aci înainte partidul ar trebui să nizească și cătră pozitivul lucrului. — Precând astfel partidele din cameră se combat chiar cu înverșunare, când e vorba de alții ele se știu înțelege una cu alta. Desbaterile conventului luteran al districtului evangelic de dincoace de Dunăre pot servi ca o nouă ilustrațiune a acestui fapt. Un membru din senioratul Trencin adecă propuse, ca districtul să desaproabe declarațiunea făcută nu de mult de baronul Pronay în cameră, că „Ungaria are un rege legitim, dar' nu are dinastie legitimă“,; presidentul conventului Szentiványi însă n'a voit să admită propunerea la desbatere din motivul de incompetență a conventului. Provocarea la cazul analog al lui Mudron, care a fost blamat de convent pentru călătoria sa la Chiev n'a ajutat nimic, căci la votare fiind voturile egale, presidentul a votat pentru luarea propunerii dela ordinea zilei. Pe de altă parte însă s'a adus concludul, că „panslavismul“ și „pangermanismul“ să fie considerate ca „delict canonic“, dacă sânt dovedite prin sentență judecătorească. — În capitala Boemiei, unde din cauza expozițiunii, au venit deputațiunii din partea tuturor seminiilor slave și o deputațiune de studenți francezi, s'au înscenat repetite manifestațiuni slave, cu caracter pronunțat antigerman, dar' dovedind simpatii vii pentru Francezi. În legătură cu aceste nu este lipsit de interes un articol din berlinezul „Kreuzzeitung“, în care se vorbește despre un interview al unui corespondent al seu cu de-

putatul Schneider, din grupul antisemit, și cu conducătorul „cehilor tineri“ Dr. I. Gregr, asupra atitudinii partidelor lor în cestiunea unei eventuale reforme constituționale a monarhiei habsburgice. Schneider să fi declarat, că partidul antisemit doarece delăturarea stării de lucruri creată prin dualism și realizarea dela Viena cu toate popoarele de sub coroana habsburgică, din amândouă jumătățile imperiului, a unei situațiuni contrare bazate pe egala îndreptățire națională. Ear' Gregr să fi dis. că: „în locul statului dualist actual va avè să urmeze o confederațiune de state bunăoară sub numirea „Statele-Unite din Austria“, în care fiecare va avè cu privire la administrație, finanțe, justiție și în afacerile culturale autonomie deplină. Diarul din cestiune se îndoesce despre realizabilitatea ideilor celor doi domni, pentru-că Coroana nu le va întinde mâna de ajutor, ear' în contra coroanei ele ar însemna revoluțiune. — În afară de monarhia noastră interesul general se concentrează în giurul visitei escadrei franceze la Portsmouth. Primirea ce li-s'a făcut francezilor a purtat timbrul distincțiunii și împregiurarea că însași regina Angliei a participat la această primire, se explică într'acolo, că prin aceasta Anglia a voit să arete, că nu e vorba numai de o curtoasie trecătoare. Dar' deși se afirmă din toate părțile, că Anglia voesce se țină prietenie cu Franca, dar' în același timp să rămână și în relațiuni intime cu Germania, totuși scirile cele mai noue din Berlin merg într'acolo, că cercurile politice berlineze privesc cu îngrijire diferitele încordări europene ale timpului din urmă. Mai ales desele incidente cu corăbiile rusești din Dardanele fac pe lume să se întrebe, dacă nu cumva Țarul voesce să provoace prin dînsele vr'o cestiune, ear' pe de altă parte se svonesce, că ar exista planul pentru o alăturare a Danemarcei la alianța franco-rusă. Din toate aceste rezultă, că prelungă toate asigurările despre trebuința de pace a tuturor, totuși situațiunea generală nu este hotărâtă și liniștită.

— Deslegarea ghicitei din Nr. 31 este: Arabia, Negruț, Dropie, Roma, Electricitate, Ină, Maslu, Urzica, Radu, Eminescu, Șuluț, Ibis, Axente, Napoca. Inițialele cuvintelor cetite de sus în jos dau numele poetului Andrei Murășianu.

Deslegări nimerite am primit dela dd. Nicolae Onciu, Uzdin; Eugenia V. Ciura, Abrud; Ana Furduiu n. Gall, Abrud; Ioniță Gall, Abrud; Leontina Moldovan, Benefalău.

La sortire s'a tras numele dlui Nicolae Onciu din Uzdin, căruia s'a dispus a se trimite colecția de cărți din editura Institutului Tipografic.

## Piramida de litere.

De E. B.

a  
a a a  
a a a â c  
c c d e e i i  
i l l m m m n n o  
o o r r r r r s t u u

Cele 36 litere să se alcătuiască astfel, ca să dea în figura de sus cetite dela stânga la dreapta: 1. O consonantă. 2. O sfințenie bisericească. 3. Un vânt viforos. 4. Un nume femeiesc. 5. Un continent. 6. Un neam românesc din Peninsula-Balcanică.

Cele 6 litere din mijlocul piramidei cetite de sus în jos dau numele celui mai mare orator român.